

บทที่ 5

ระบบเสียงภาษาถิ่นย่อยของอำเภอปลวกแดง

ระบบเสียงภาษาถิ่นย่อยของอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยองนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสอบถามผู้บอกภาษา คือ นายสริม คงจำริญ อายุ 50 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ที่บ้านปลวกแดง ตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมทั้งหมด ปรากฏว่า ภาษาถิ่นย่อยของอำเภอปลวกแดง มีลักษณะระบบเสียงดังต่อไปนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ

1.1 จำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของอำเภอปลวกแดง มี 21 หน่วย ได้แก่ / p /, / ph /, / b /, / t /, / th /, / d /, / k /, / kh /, / ʔ /, / c /, / ch /, / f /, / s /, / h /, / m /, / n /, / ŋ /, / l /, / r /, / w / และ / j / ดังแสดงไว้ในตารางที่ 21 หน้า 67 ดังนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ที่เกิดและลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยระยองอำเภอบลวกแดง

ลักษณะของ หน่วยเสียง ที่เกิด	ริมฝีปากทั้งสอง	ริมฝีปากกลาง-ฟันบน	ปุ่มเหงือก	โกลเพดานแข็ง	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ของว่างระหว่างเส้นเสียง
1. ระเบิด	p b ph		t d th			k kh	?
2. กิ่งเดี่ยวคแทรก				c ch			◊
3. เลียดแทรก	◊	◊ f	s			◊	h
4. นาดิก	m		n			ŋ	
5. ข้างลิ้น			l				
6. ลิ้นกระทบ			r				
7. กิ่งสระ	w				j	(w)	

1.2 ลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยระยอง
อำเภอปลวกแดง แบ่งออกตามลักษณะของหน่วยเสียงได้ดังนี้

ก. หน่วยเสียงระเบิด มี 9 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง ไม่มีลม

/p/ /pi:⁴/

2. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง มีลม

/ph/ /phi:³/

3. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ก้อง

/b/ /bi:³/

4. เกิดที่ปุ่มเหงือก ไม่ก้อง ไม่มีลม

/t/ /ti:⁴/

5. เกิดที่ปุ่มเหงือก ไม่ก้อง มีลม

/th/ /thi:⁴/

6. เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/d/ /di:⁴/

7. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม

/k/ /ki:²/

8. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง มีลม

/kh/ /khi:²/

9. เกิดที่ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง

/ʔ/ /ʔi:⁴/

ข. หน่วยเสียงกึ่งเสียดแทรก มี 2 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ใกล้เพดานแข็ง ไม่ก้อง ไม่มีลม

/c/ /ci:²/

2. เกิดที่ใกล้เพดานแข็ง ไม่ก้อง มีลม

/ch/ /chi:⁴/

ค. หน่วยเสียงเสียดแทรก มี 3 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากกลาง-ฟันบน ไม่ก้อง

/f/ /fi:¹/

2. เกิดที่ปุ่มเหงือก ไม่ก้อง

/s/ /si:¹/

3. เกิดที่ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง

/h/ /hi:p²/

ง. หน่วยเสียงนาสิก มี 3 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ก้อง

/m/ /mi:⁴/

2. เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/n/ /ni:³/

3. เกิดที่เพดานอ่อน ก้อง

/ŋ/ /ŋi:p³/

จ. หน่วยเสียงข้างลิ้น มี 1 หน่วย คือ

เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/l/ /li:p³/

ฉ. หน่วยเสียงลิ้นกระทบ มี 1 หน่วย คือ

เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/r/ /ri:⁴/

ช. หน่วยเสียงกึ่งสระ มี 2 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสองและที่เพดานอ่อนพร้อมกัน ก้อง

/w/ /wi:¹/

2. เกิดที่เพดานแข็ง ก้อง

/j/ /ji:⁴/

1.3 การปรากฏของหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของอำเภอลวกแดง สามารถปรากฏเดี่ยว และปรากฏรวมกันได้

ก. ปรากฏเดี่ยว หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของอำเภอลวกแดง สามารถปรากฏเดี่ยวได้ในตำแหน่ง 2 ตำแหน่ง ดังนี้ คือ

1. ตำแหน่งพยัญชนะต้น หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของอำเภอลวกแดง สามารถปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วย

2. ตำแหน่งพยัญชนะท้าย หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของอำเภอลวกแดง ทั้ง 21 หน่วยนี้ สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้ายได้เพียง 9 หน่วย ดังแสดงไว้ในตารางที่ 22 ดังนี้

ตารางที่ 22 ที่เกิดและลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

ที่เกิด ลักษณะของ หน่วยเสียง	ริมฝีปากทั้งสอง	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง
1. อูป	-p	-t		-k	-ʔ
2. นาลึก	-m	-n		-ŋ	
3. กิ่งสระ	-w		-j	(-w)	

หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายสามารถแบ่งออกตามลักษณะของหน่วยเสียงได้ดังนี้

ก. หน่วยเสียงออบ มี 4 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง 'ไม่ก้อง ไม่มีลม

$/-p/$ $/hi:p^2/$ ทึบ

2. เกิดที่ปุ่มเหงือก 'ไม่ก้อง ไม่มีลม

$/-t/$ $/ha:t^2/$ หาด

3. เกิดที่เพดานอ่อน 'ไม่ก้อง ไม่มีลม

$/-k/$ $/pok^2/$ ปก

4. เกิดที่ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง 'ไม่ก้อง

$/-ʔ/$ $/kaʔ^2/$ กะ

ข. หน่วยเสียงนาสิก มี 3 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง 'ก้อง

$/-m/$ $/sɛ:m^4/$ แชม

2. เกิดที่ปุ่มเหงือก 'ก้อง

$/-n/$ $/ʔa:n^4/$ อาน

3. เกิดที่เพดานอ่อน 'ก้อง

$/-ŋ/$ $/ʔaŋ^4/$ อัง

ค. หน่วยเสียงกึ่งสระ มี 2 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง และที่เพดานอ่อนพร้อมกัน 'ก้อง

$/-w/$ $/sa:w^4/$ ชาว

2. เกิดที่เพดานแข็ง 'ก้อง

$/-j/$ $/lɔj^4/$ เลย

ข. ปรากฏร่วมกัน ในระบบเสียงภาษากันยอระยองอำเภอลวกแดง

หน่วยเสียงพยัญชนะสามารถปรากฏร่วมกันได้เพียง 2 หน่วยเรียงกันเท่านั้น หน่วยเสียงที่ 1

ได้แก่หน่วยเสียงพยัญชนะระเบิดต่อไปนี้ คือ $/p/$, $/ph/$, $/k/$ และ $/kh/$

หน่วยเสียงที่ 2 ได้แก่ หน่วยเสียงข้างลิ้น $/l/$ หรือ หน่วยเสียงลิ้นกระทบ $/r/$

หรือ หน่วยเสียงกึ่งสระ /w / หน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังแสดงไว้ในตารางที่ 23 หน้า 73

หน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏร่วมกัน 2 หน่วยเรียงกันนี้ สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้นได้เท่านั้น ไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้ายได้เลย

หน่วยเสียงพยัญชนะระเบิดที่ปรากฏร่วมกันกับหน่วยเสียงข้างลิ้น /l / หรือ หน่วยเสียงลิ้นกระทบ /r / หรือ หน่วยเสียงกึ่งสระ /w / มีดังนี้

ก. หน่วยเสียงระเบิดที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงข้างลิ้น /l / ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง ไม่มีลม

/pl/ /pla:j⁴/ ปลาย

2. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง มีลม

/phl/ /phla:ŋ⁴/ พลาจ

3. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม

/kl/ /klo:ŋ⁴/ กลอง

4. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง มีลม

/khl/ /khlɔ:ŋ⁴/ กลอง

ข. หน่วยเสียงระเบิดที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงลิ้นกระทบ /r / ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง ไม่มีลม

/pr/ /pra:j⁴/ ปลาย

2. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง มีลม

/phr/ /phra:ŋ⁴/ พราจ

3. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม

/kr/ /kro:ŋ⁴/ กรอง

4. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง มีลม

/khr/ /khrɔ:ŋ⁴/ ครอง

ค. หน่วยเสียงระเบิดที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงกึ่งสระ /w / ได้แก่

1. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม

/kw/ /kwa:t²/ กวาด

2. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง มีลม

/khw/

/khwa:k²/

ชวาภ

ตารางที่ 23 หน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏร่วมกัน

หน่วยเสียงที่ 2 หน่วยเสียงที่ 1	l	r	w
p	pl	pr	
ph	phl	phr	
k	kl	kr	kw
kh	khl	khr	khw

2. หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาดินยอของอำเภอปลวกแดงนี้ มี 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว และหน่วยเสียงสระประสม

2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว หน่วยเสียงสระเดี่ยวทั้งหมดมี 18 หน่วย ได้แก่

/i /, /i:/, /e /, /e:/, /ɛ /, /ɛ:/, /ɨ /, /ɨ:/, /ə /, /ə:/, /a /, /a:/, /u /, /u:/, /o /, /o:/, /ɔ / และ /ɔ:/
 ดังแสดงในตารางที่ 24 หน้า 74 ดังนี้

ตารางที่ 24 หน่วยเสียงสระในภาษาถิ่นย่อยระของอำเภอปาดกแดง

ตำแหน่งของลิ้น ระดับของลิ้น	ลักษณะของ ริมฝีปาก	ลิ้นส่วนหน้า	ลิ้นส่วนกลาง	ลิ้นส่วนหลัง
		ไม่ห่อ	ไม่ห่อ	ห่อ
สูง		i i:	ɨ ɨ:	u u:
กลาง		e e:	ə ə:	o o:
ต่ำ		ɛ ɛ:	a a:	ɔ ɔ:

หน่วยเสียงสระเดี่ยวทั้งหมด 18 หน่วยนี้ สามารถแบ่งตามตำแหน่งของลิ้นได้ 3 ประเภท ดังนี้

ก. หน่วยเสียงสระหน้า มี 6 หน่วย ได้แก่

1. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับสูง ริมฝีปากไม่ห่อ

/i/

/sip²/

สิบ

2. หน่วยเสียงสระยาว ระดับสูง ริมฝีปากไม่ห่อ

/i:/

/li:p³/

สิบ

3. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับกลาง ริมฝีปากไม่ห่อ

/e/

/phet²/

แปด

4. หน่วยเสียงสระยาว ระดับกลาง ริมฝีปากไม่ห่อ

/e:/

/se:t²/

เศษ

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์

เมื่อนำรายการคำมาทดสอบในกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ตามหลักเกณฑ์ของ วิดเลียม เจ เกคเนียนี้แล้ว พบว่า ภาษาถิ่นย่อยระยองอำเภอบลวกแดง มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วย และมีลักษณะดังแสดงไว้ในตารางที่ 25 และแผนผังที่ 4 หน้า 78-79

ก. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น(1) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มต้นที่เสียงระดับต่ำและค่อย ๆ เปลี่ยนสูงขึ้น หน่วยเสียงนี้ปรากฏในช่อง A1

/kha:¹/ ขา

/pha:¹/ ผา

ข. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำระดับ(2) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มต้นที่เสียงระดับต่ำ เสียงจะคงระดับจนถึงตอนท้ายของเสียง หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อยซึ่งปรากฏในคำพยางค์ปิดเท่านั้น หน่วยเสียงนี้ปรากฏในช่อง B1, B2, B3, DL1, DL2, DL3, DS1, DS2 และ DS3

/kha:²/ ขา

/pha:²/ ผา

/kha:t²/ ขาค

/pha:t²/ ผาค

/khat²/ ชัด

/phat²/ ผัด

ค. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ตก(3) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มต้นที่เสียงระดับต่ำ และค่อย ๆ ต่ำลงจนถึงตอนท้ายของเสียง หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อยซึ่งปรากฏในคำพยางค์ปิด หน่วยเสียงนี้ปรากฏในช่อง C1, C2, C3, DL4 และ DS4

/kha:³/ ขา

/pha:³/ ผา

/kha:t³/ คาค

/pha:t³/ ผาค

/khat³/

กัต

/phat³/

พัต

ง. หน่วยเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ(4) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มต้นที่เสียงระดับกลางและเสียงลงระดับหรือตกลงตอนท้ายเล็กน้อย หน่วยเสียงนี้ปรากฏในช่อง A2, A3 และ A4

/kha:⁴/

กา

/pha:⁴/

พา

จ. หน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก(5) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มต้นที่เสียงระดับสูงและตกลงมาทันที หน่วยเสียงนี้ปรากฏในช่อง C4

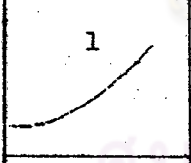
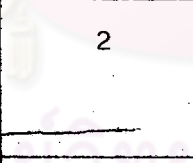
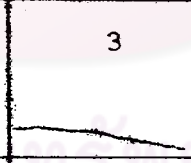
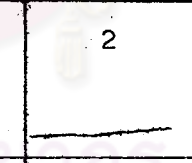
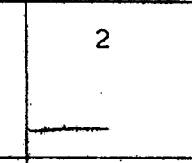
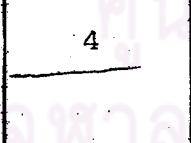
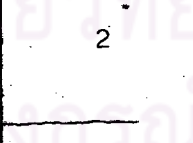
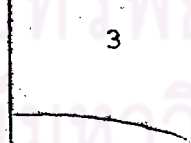
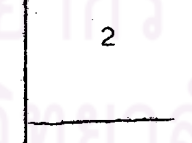
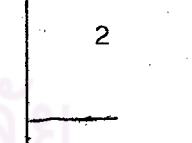
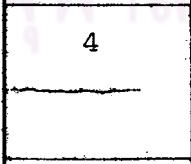
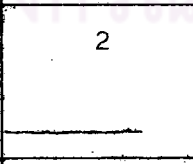
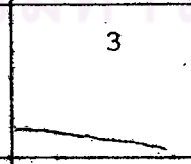
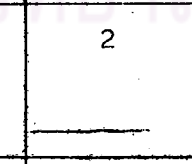
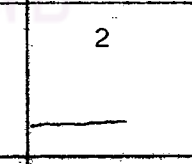
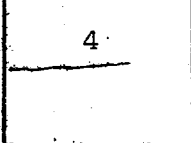
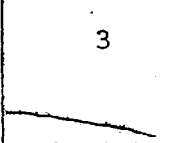
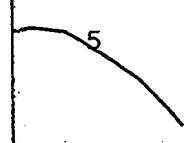
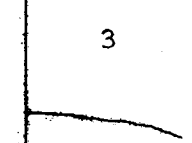
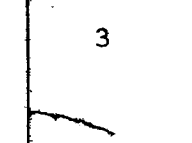
/kha:⁵/

กา

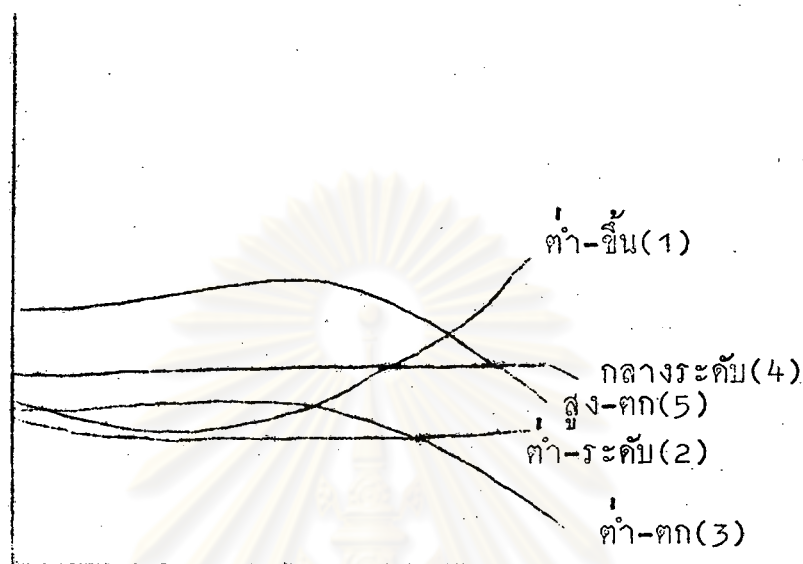
/phra:⁵/

พรา

ตารางที่ 25 ลักษณะและจำนวนของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นย่อยระยองของอำเภอปลวกแดง

	A	B	C	DL	DS
1	1 	2 	3 	2 	2
2	4 	2 	3 	2 	2
3	4 	2 	3 	2 	2
4	4 	3 	5 	3 	3

แผนผังที่ 4 ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จากแผนภาพคลื่นเสียง

4. โครงสร้างของพยางค์

ลักษณะโครงสร้างของพยางค์ในภาษาถิ่นย่อยระยองอำเภอบลวดแดง ประกอบด้วยหน่วยเสียงอย่างน้อย 3 หน่วย และอย่างมาก 5 หน่วย คือ อาจประกอบด้วย

หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์

C VV 1 - 5

หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์

C C VV 1-5

หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

C V หรือ VV 1 - 5 N

C V หรือ VV 2, 3 S^๑

หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์

C C V หรือ VV 1 - 5

C C V หรือ VV 2, 3

หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

N

S

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนส่วนประกอบของพยางค์ มีดังนี้

C	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว
CC	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏร่วมกัน
V	แทนหน่วยเสียงสระสั้น
VV	แทนหน่วยเสียงสระยาวและสระประสม
S	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายอบ
N	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายนาสิกและกึ่งสระ
1	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น
2	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำระดับ
3	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ตก-ระดับ
4	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ตกต่ำระดับ
5	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก

ลักษณะโครงสร้างของพยางค์ในภาษาดินยอในระยะของอำเภอลาดบัวหลวง มี 5 แบบ

ดังนี้

1. โครงสร้างของพยางค์แบบ C(C)VV¹⁻⁵

CVV ¹	/kha: ¹ /	ชา
CCVV ¹	/phlɛ: ¹ /	แปลล
CVV ²	/kha: ² /	ชา
CCVV ²	/pra: ² /	ปรา
CVV ³	/kha: ³ /	ชา
CCVV ³	/kla: ³ /	กลา
CVV ⁴	/kha: ⁴ /	คา
CCVV ⁴	/pla: ⁴ /	ปลา

CVV⁵ /kha:⁵/ คำ

CCVV⁵ /phra:⁵/ พรา

2. โครงสร้างของพยางค์แบบ C(C)VN¹⁻⁵

CVN¹ /khan¹/ ชัน

CCVN¹ /phluŋ¹/ ผลุง

CVN² /san²/ สัน

CCVN² /klan²/ กลัน

CVN³ /kan³/ กัน

CCVN³ /plam³/ ปลำ

CVN⁴ /kin⁴/ กิน

CCVN⁴ /pliŋ⁴/ ปลิง

CVN⁵ /thiŋ⁵/ ทิง

CCVN⁵ /khraŋ⁵/ คร้าง

3. โครงสร้างของพยางค์แบบ C(C)VS^{2,3}

CVS² /pit²/ ปิต

CCVS² /prap²/ ปรับ

CVS³ /mat³/ มัด

CCVS³ /phlat³/ พัด

4. โครงสร้างของพยางค์แบบ C(C)VVN¹⁻⁵

CVVN¹ /kha:n¹/ ขาน

CCVVN¹ /phla:n¹/ ผลาญ

CVVN² /kha:ŋ²/ ขาง

CCVVN² /plian²/ เปลียน

CVVN³ /kha:ŋ³/ ขาง

CCVVN³ /khlian³/ เคลี่ยน

CVVN⁴ /ka:ŋ⁴/ กาง

CCVVN⁴ /kla:ŋ⁴/ กลาง

CVVN ⁵	/kha:ŋ ⁵ /	คาง
CCVVN ⁵	/khra:n ⁵ /	คราน

5. โครงสร้างของพยางค์แบบ c(C)vvs^{2,3}

CVVS ²	/kha:t ² /	ขาด
CCVVS ²	/khla:t ² /	ชลาด
CVVS ³	/kha:t ³ /	คาด
CCVVS ³	/khla:t ³ /	คลาด

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างของพยางค์

หน่วยเสียง วรรณยุกต์ พยางค์	1	2	3	4	5
C(C)VV	X	X	X	X	X
C(C)VN	X	X	X	X	X
C(C)VS		X	X		
C(C)VVN	X	X	X	X	X
C(C)VVS		X	X		

x หมายถึงโครงสร้างของพยางค์ที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้